צב א מיי׳ פ״ב מהל׳ בזילה הלי ואו ב סמג עשין עג טוש״ סי׳ שסב סעיף [א] ב: גל ב מיי׳ פ״י מהל׳ מני ר מיי׳ תרומות הלכה ו: צד ג שם הלכה ה:

תורה אור השלם 1. וְאִישׁ כִּי יֹאכַל קֹדֶשׁ בשגגה ויסף חמשיתו עָלְיוֹ וְנְתַן לַכּהַן אֶת הַלֶּרֶשׁ: ויקרא כב יד הַלֶּרֶשׁ:

רבינו חננאל ואחד הסך, אחד אוכל תרומה טהורה ואחד אוכל

תרומה טמאה משלם חומשה וחומש חומשה בהדיא שיהא הוא וחומשו חמשה, שנאמר חמישיתו עליו דבו יאשיה. איבעיא להו לפי מדה משלם. פירוש קב דילמא לפי דמים משלם, כלומר כפי שהיה שוה בשעה שאכלו. וכל היכא דהויא שויא ארבעה זוזי בעידן אכילתה והשחא דודאי ארבעה זוזי משלם דלא גרע מגזלה. דתנז כל הגזלנין משלמין כשעת הגזלה. כי תיבעי לז היכא ואתא רב יוסף למפשט לפי מדה משלם מיהא, אכל גרוגרות ושלם לו תמרים תבוא עליו ברכה, כלומר . תמרים ששוים ארבעה זוזי. עליו ברכה, ואי אית לך . למימר וכי כל המשלח דרו ומברכים אותו, יש לך לומר לאו משום דקא משלם. אלא משום דמשלם דבר מעולה דקפיץ עליה זבונא. בפסח בשוגג משלם כו׳, ואי אמרח לחי דמיח מעולת חמץ בפסח בר דמים הוא. ומשני מתני׳ ר׳ יוסי הגלילי היא דאמר חמץ בפסח במזיד פטור סבר לה ר' יוסי במרי פטח טבו לחדי דוסי הגלילי כר׳ נחוניא בן הקנה דפוטר חייבי כריתות מן התשלומיז. כתנאי כלומר ש חוא שאומר לפי דמים לפי מדה משלם. דתניא האוכל חרומה חמש רפסח במזיד פטור מן התשלומים . ומדמי העצים דברי עקיבא, ר' יוחנן בן נורי מחייב, אמר לו ר' עקיבא ---, לר׳ יוחנן בן נורי מה הנאה יש לו שמשלם כו׳. עד שהשיבו ר' עקיבא לא אם שאין לו בה ןהיתר אכילה תאמר בחמץ בפסח שאין לו בה היתר הנאה כלל לא באכילה ולא בהסקה, חמץ לתרומת תותים

גם' ואסד הסף. דאמרי' בפ' במרא דיומא (דף עו:) סיכה כשמיה דבר הראוי להיות קודש פרש לאובל תרומת חמץ. פי' הפסוק משמע שיתן לו דבר הראוי להיות קודש כמו שאכל וא"כ גולה והשליכה לנהר אפי׳ בשוגג דלא ידע שהיא תרומה אינו משלם מה שאכל בעינן דבר הראוי להיות קודש וחמץ בפסח אינו ראוי חומש אלא קרן כשאר מזיק חולין דעלמא דאמר מר (לקמן ש"ב) כי להיות קודש כדתניא לעיל אבל מפריש (4) חמץ ד"ה אין קדוש "אע"ג

דבכל ענין פטור הכא מתשלומין אפי׳ שהיה לה שעת הכושר א ולקמן מוקמא הא דלד"ה אין קדוש היינו שלא היה לה שעת הכושר אור"ת היינו לרבי יוסי הגלילי אבל לראב"י הואיל וסבירא ליה דחמץ בפסח אסור בהנאה אפילו היה לה שעת הכושר אין ראוי להיות קודש דאין כאן נתינה והיינו דקאמר ליה ראב" מה הנאה יש לו בה כלומר הואיל ואין לו הנאה בה אית ליה למעוטי מהרא כדפרישית:

ואחד הסך אחד תרומה ממאה ואחד תרומה מהורה משלם חומש וחומשא דחומשא איבעיא להו כשהוא משלם לפי מדה משלם או לפי דמים משלם כל היכא דמעיקרא שויא ארבעה זוזי ולבסוף שויא זוזא לא תיבעי לך דודאי כדמעיקרא משלם לפי דמים •דלא גרע מגזלן דתנן •מכל הגזלנין משלמין כשעת הגזלה כי תיבעי לך דמעיקרא שויא זוזא ולבסוף שויא ארבעה מאי לפי מדה משלם דא"ל גריוא אכל גריוא משלם או דילמא לפי דמים משלם בזוזא

אכל בזווא משלם אמר רב יוסף תא שמע יאכל גרוגרות ושילם לו תמרים תבא עליו ברכה אי אמרת בשלמא לפי מדה משלם אמטו להכי תבא עליו ברכה דאכיל גריוא דגרוגרות דשויא זוזא וקא יהיב גריוא דתמרים דשויא ארבעה אלא אי אמרת לפי דמים משלם אמאי תבא עליו ברכה בזווא אכל בזווא קא משלם אמר אביי לעולם לפי דמים משלם ואמאי תבא עליו ברכה דאכל מידי דלא קפיץ עליה זביניה וקא משלם מידי דקפיץ עליה זביניה: תנן האוכל תרומת חמץ בפסח בשוגג משלם קרן וחומש אי אמרת בשלמא לפי מדה משלם שפיר אלא אי אמרת לפי דמים משלם חמץ בפסח בר דמים הוא אין הא מני ר' יוסי הגלילי היא דאמר יחמץ בפסח מותר בהנאה אי הכי אימא סיפא במזיד פמור מן התשלומין ומדמי עצים אי ר' יוםי הגלילי אמאי פטור מן התשלומין ומדמי עצים סבר לה כר' נחוניא בן הקנה דתניא סרבי נחוניא בן הקנה היה עושה את יום הכפורים כשבת לתשלומין וכו' כתנאי ייהאוכל תרומת חמץ . בפסח פטור מן התשלומין ומדמי עצים דברי רבי עקיבא ר' יוחגן בן גורי מחייב אמר לו רבי עקיבא לר' יוחנן בן נורי וכי מה הנאה יש לו בה אמר לו ר' יוחנן בן נורי לר"ע ומה הנאה יש לאוכל תרומה ממאה בשאר כל ימות השנה שמשלם אמר לו לא אם אמרת בתרומה ממאה בשאר ימות השנה שאע"פָ שאין לו בה היתר אכילה יש לו בה היתר הסקה תאמר בזה שאין לו בה לא היתר אכילה ולא היתר הסקה יהא למה זה דומה לתרומת תותים וענבים שנממאה שאין לו בה לא היתר אכילה ולא היתר הסקה בד"א במפריש תרומה והחמיצה אבל מפריש תרומת חמץ דברי הכל אינה קדושה תניא אידך יונתן לכהן את הקדש דבר הראוי להיות קדש פרט לאוכל תרומת חמץ בפסח שפטור מן התשלומים ומדמי עצים דברי ר' אליעזר בן יעקב ור"א חסמא מחייב אמר לו ר"א בן יעקב לר"א חסמא וכי מה הנאה יש לו בה אמר לו ר"א חסמא לר"א בן יעקב וכי מה הנאה יש לו לאוכל תרומה ממאה בשאר ימות השנה שמשלם אמר לו לא אם אמרת בתרומה ממאה בשאר ימות השנה שאע"פ שאין לו בה היתר אכילה יש לו בה היתר הסקה תאמר בזו שאין לו בה לא היתר אכילה ולא היתר הסקה אמר לו אף בזו יש לו בה היתר הסקה שאם רצה הכהן "מריצה לפני כלבו או מסיקה תחת תבשילו

ושתיה בכלל אכילה והכא כתיב [ויקרא כב] כי יאכל קדש בשגגה דאילו

יחכל פרט למזיק: וחומש חומשת. שהתשלומין נעשין תרומה ואם חזר ואכל בשוגג אותו חומש ראשון חוזר ומשלם חומשו עליו: איבעיא להו. כיון דגבי תרומה בשוגג הפיד רחמנא

אתשלומי פירות ולא מעות כדכתיב ונתן לכהן את הקודשי לפי מדה משלם או לפי דמים משלם. בגזלן דחולין שוגג או מזיד וכן גזלן דתרומת מזיד לא איבעיא לן כיון דלא הפיד רחמנא אתשלומין דידהו דאמרש ישיבי לרבות אפילו שוה כסף ואפילו סובין ודאי לפי דמים משלם אבל בתרומה שוגג איבעיא לן הואיל והקפידה התורה לשלם פירות: כל היכא דמעיקרא. כשאכלה הויא שוים הך גריום ד' זוזי והשתם כשמשלם שויא זווא ותו לא לא מיבעיא לן נהי נמי דאיכפר ליה אכילת תרומה בתשלומי מדה מיהו ממונא דכהן אוכל (ממונא) הואף ולא גרע משאר ממונא דחולין שהדיינין גובין ממנו כשעת גזילה כדכתיב (ויקרא ה) אשר גול כמה שגולם: גריוא משלם. ואע"ג דשויא השתא טפי או דילמא לפי דמים משלם דאע"ג דהקפידה התורה לשלם פירות לא הקפידה אלא לפי הדמים כשאר תשלומין ומה שישלם ישלם בפירות: גרוגרות. תאנים יבשים: ממרים. חשובין מתאנים ודמיהן מרובים: אכל גרוגרות. דתרומה שוגג: זכינא. לוקחים: אימא סיפא במזיד פטור מן המשלומין ואי ר' יוסי הגלילי המהי פטור. הי המרת בשלמה רבנן וטעמא דרישא משום דלפי מדה משלם סיפא דאינו אלא כשאר גזלן דמשלם מעות ולפי דמים פטור מן התשלומין דחמץ בפסח לאו בר דמים הוא אלא אי אמרת ר' יוסי הגלילי ובר דמים הוא אמאי פטור: כרבי נחוניה בן הקנה. דחמר המתחייב כרת פטור מן התשלומין ויליף טעמאמי מאסון אסון והוא הדין למתחייב מיתת שמים כגון אוכל תרומה מזיד. וסיפא דמתני' בהזיד בתרומה ולא בחמץ ופטור משום מיתה ובדין הוא דלישמעי׳ במזיד דתרומה דעלמה דלאו חמץ בפסח דפטור מתשלומין משום מיחה ומשום רישא נקט מילתא בחמץ בפסח דאשמועינן דהיכא דשגג בשתיהם חייב דחמץ בר דמים הוא ושוגג דרישא דשגג בשתיהן דאי שגג בחמץ והזיד בתרומה מאי חומש איכא ואי שגג בתרומה והזיד בחמץ אמאי משלם הא איחייב ליה כרת וסיפא

מוסף תוספות

א. ואותה ראויה להיות קדש. תום' הרא"ש.

שפטמות שאין יחי היחים אין היחים אין יחים אין אינול היחים אין אינול היחים אינול היחים אינול היחים אינול היחים אינול היחים אינול אינור בירי בירי בירי בירי בירי אינור היום אינול היחים אינול אינור בירי אינור בירי בירי אינור היום אינור היום אינור בירי אינור בירי אינור היום אינור היום א

אשמועינן דהזיד בתרומה אפילו שגג בחמץ פטור דמיתה בידי שמים כי כרת דאי הויד בחמץ והא דפטר ליה משום כרת הוא

דפטר ליה לשמעי׳ כולה מחני׳ בחמץ חולין של חבירו וניחני שוגג חייב ומזיד פטור משום כרת: כסנאי. לפי מדה או לפי דמים:

פטור מסשלומין. בין שוגג בין מויד: מה הנחה יש. לו לכהן בה ומה הפסידו זה הרי אסור בהנאה: ומה הנחה יש. לו לכהן

בתרומה טמאה שאסורה באכילה לכהן ואי אכלה זר שוגג משלם קרן וחומש דליכא למאן דפליג אסתמא דתנן לעיל אחד תרומה

טהורה ואחד חרומה טמאה וטעמא משום דלפי מדה משלם ואע"זג דלאו בר דמים הוא: **היחר הסקה.** דכתיב _(במדבר יח) ואני

הנה נתתי לך אם משמרת תרומותי שתי תרומות במשמע אחת טהורה ואחת טמאה וכתיב לך תהיה להסקה [יבמות עד.]: **הרומה סוחים**

וענבים. משקה הן ואינן ראויין להסקה ולזלף נמי לא כדאמרינן בפ"ק (דף כ:) משום תקלה ובההוא נמי סבירא ליה דזר האוכלה פטור מלשלם ור' יוחנן בן נורי מחייב דקסבר לפי מדה משלם: בד"א. דמשכחת תרומת חמן בפסח דקדשה בהפריש תרומה והחמילה והוא הדין להפרישה חמן קודם הפסח: אבל מפריש חרומה חמן. בפסח כגון חטים שהחמילו דברי הכל אפי' לרבי יוסי הגלילי

דשרי חמן בפסח בהנאה וחזיא ליה להסקה אינה קדושה ולקמן [לג.] מפרש טעמא בשילהי שמעחין: את הקדש. משמע את הקדש שאכל אלמא

ראוי להיות קדש היה שכשישלם דוגמתן יהא שם קדש חל עליו: פרט לאוכל הרומה המץ בפסח. שכשמשלם דוגמתן אין שם קדש חל עליו: וכי מה הנאה יש לו. לכהן בה ומה הפסידו נהי נמי דלית לך הא דרשה מיהו מה ישלם הואיל ואין לו דמים:

ב"ק לג: וש"נ, ב) עירובין כט:, ג) [לעיל כט. כה:], ד) לעיל כט.
[וש"נ], ד) לעיל כט. [לקמן לג:], מ״מו (ו ר"ה ועל], **ה**) [ויקרא כב], ט) [ב"ק ז.], י) [שמות כא], כ) [אולי ל"ל: מיהו אוכל ממונא דכהן הוא], () [ב"ק סו.ן, מ) וכתובות ל.ן,

הגהות הב"ח

(h) תום' ד"ה דבר וכו' לעיל אבל מפרים תרומת ולקמן מוקמי'. חמץ וכו' ולקמן מוקמי נ"ב בד' לג סוף ע"א:

גליון הש"ם

גם' דלא גרע מגולן. ק"ל הא מ"מ נ"מ דאם אינו חייב רק מדין גזלן יכול לשלם חד גריוא בפירות לאת ידי כפרה והשאר משלם במעות והכהו יכול משנם במשות והכהן יכול למחול וגם החומש הוא רק מן חד גריוא. אבל אם לפי דמים לריך לשלם ד' גריוא דמים נדין נשנט ז המחק וחומש' מפרי והכהן אין יכול למחול: תוד"ה דבר בו' אע"ג דבכל ענין ה"ל למאי נהטו הושייתם בכל ענין הלא א״א כלל בגוונא אחרינא דהא אכל תרומת חמץ א"כ המאכל היה לה שעת הכושר דאל"כ לא משכחת שהיא :תרומה ול"ע

מוסף רש"י

ואחד הסך. שמן של תרומה, דסיכה כשתיה ושתיה כאכילה, דאמרינן בפרק בתרא דיומא (עו.) כאכילה מואכלת וסיכה כשתיה תירושך, דכתיב ותבא כמים בקרבו וכשמן בעלמותיו, אבל אם ביערה על ידי דבר חחר אינו משלם חומש. דאיש יאכל קודש כתיב, פרט למזיק את התרומה על ידי דבר אחר שאינה אכילה (ב"נו נד:). וחומשא דחומשא. כגון אס נתן קרן וחומש מן החולין כמשפטו ונעשו המשלומין תרומה, וחזר ואכל אותו חומש. משלם אותו וחומשו של תרומה בשוגג וערוביו כט:). בזוזא. נשוה (שם). היה עושה את הכפורים כשבת יום לתשלומין. המדליק גדיש ביוהכ"פ ומתחייב כרת, פטור מן התשלומין כאילו ממול משנים דפשיטא לן דפטור מלשלם כדכתיב (שמות כא) ולא יהיה אסון ענוש יענש, הא אם אסון יהיה לא יענש, ם אף יוהכ"פ שמיתתו בידי אסון הוא קרוי, שנאמר (בראשית מב) וקרהו אסון, הלכך פטור מלשלם (לעיד . כט. וכעי"ז כתובות ל.).